

[Bilgrav-Nielsen.]

- samme rettigheder som det øvrige personel.
2. Det må anses for at være yderst rimeligt, at rekrutterne, for hvem overgangen til den militære tilværelse føles som en stor omvæltning, får samme rettigheder som det øvrige personel.
  3. Rekrutter indgår ikke i beredskabsvagten, hvilket yderligere understreger rimeligheden i, at de får de nævnte frihedsgoder.
  4. Forsøgsordninger har vist, at ændringer i retning af i højere grad at opdele soldatens dag i klart adskilt arbejdstid og fritid har en gavnlig virkning på klimaet i forsvaret.
  5. De igangværende bestræbelser for en demokratisering af forsvaret vil vanskeligt kunne lykkes, hvis man opretholder forskelsbehandlingen af mandskabet. Har „ældre“ soldater særrettigheder, vil dette uvægerligt styrke „bassementaliteten“.

Forsvarsminister *Victor Grams* svar (31. august 1967):

De nugældende bestemmelser for bæring af civil påklædning og tildeling af nattegn trådte i kraft den 1. september 1966. Grundlaget for de foretagne udvidelser var en indstilling fra det af mig nedsatte udvalg til undersøgelse af befalingsmandsuddannelsen og de med arbejdsklimaet i forsvaret forbundne problemer. Udvalget, hvis formand er undervisningsdirektør *Sigurd Højby*, kunne i sin indstilling ikke anbefale, at udvidelserne kom til at omfatte personel under grunduddannelse — i hæren og flyvevåbnet benævnt rekrutter — idet man dog erkendte, at der herved ville blive tale om en vis forskelsbehandling af de værnepligtige som følge af den forskellige længde af grunduddannelsen i værnene. Man ville imidlertid fortsætte overvejelserne med henblik på at undersøge mulighederne for at give de værnepligtige under grunduddannelsen (rekrutterne) ligestilling, uanset i hvilket værn de gør tjeneste.

Jeg formoder, at det er denne bemærkning i udvalgets indstilling, der har givet anledning til det stillede spørgsmål. Jeg skal imidlertid henlede opmærksomheden på, at udvalget således ikke i denne forbindelse

har tænkt på ligestilling mellem personel under grunduddannelse og personel, der har gennemgået grunduddannelse. Udvalget har derimod som nævnt peget på den forskel, som er en følge af grunduddannelsens forskellige varighed i værnene (2-4 måneder).

Når såvel udvalget som jeg valgte at begrænse udvidelsen af den hidtidige nattegnordning og adgangen til at bære civil påklædning til kun at omfatte menigt personel, der har gennemgået grunduddannelsen, skyldes det en række faktorer, som jeg kort skal omtale.

De værnepligtige gennemgår under grunduddannelsen en fysisk optræning, som for hovedpartens vedkommende må anses for ret krævende, og endvidere finder der en teoretisk og praktisk indlæring sted i et omfang, som også for de flestes vedkommende er temmelig uvant. Disse forhold bevirker, at personellet i den første del af tjenestetiden erfaringsmæssigt har et relativt større søvn- og hvilebehov.

Jeg kan endvidere nævne, at de værnepligtige under grunduddannelsen normalt deltager i et 10 pct.-beredskab på kaserne, som opretholdes bl. a. af hensyn til mulige katastrofesituationer, men herudover er dette personel ikke bundet af beredskab og kan derfor normalt meddeles lørdag-søndagsorlov hver uge og har desuden mulighed for nattegn, normalt til kl. 24. Udvides frihedsbestemmelserne tilsvarende for dette personel, ville det ikke alene generelt have orlov hver lørdag-søndag, men også ubegrænset nattegn hver nat. Efter endt grunduddannelse og overgang til dækningsenhederne vil beredskabet her indskrænke disse friheder til det halve, altså en ganske mærkbar begrænsning. Såvel udvalget som jeg selv har fundet dette pædagogisk uheldigt, medens man ved den nugældende ordning dels opnår et vist incitament, dels undgår at stille rekrutterne bedre i henseende til friheder end deres ældre kammerater i dækningsenhederne.

Jeg kan dertil oplyse, at jeg i forbindelse med udsendelsen af de førnævnte bestemmelser meddelte værnskommandoerne, at jeg ville være indforstået med, at man lempede vilkårene for personel under grunduddannelsen, således at man under hensyntagen til personellens uddannelsesmæssige